

Vergaderjaar 2001–2002

28 000 XIV

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (XIV) voor het jaar 2002

Nr. 82

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 16 april 2002

De vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij¹ heeft op 4 april 2002 overleg gevoerd met staatssecretaris Faber van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij over:

- **de brief van de staatssecretaris van LNV d.d. 20 februari 2002 inzake reactie begrotingsbehandeling visserij m.b.t. economische benutting van schubvis door beroepsvissers (LNV-02-131);**
- **de brief van de staatssecretaris van LNV d.d. 2 april 2002 inzake economische benutting (LNV-02-288).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

Mevrouw **Van Ardenne-van der Hoeven** (CDA), wier partij het overleg heeft aangevraagd, legt uit waarom dat is gebeurd. Zij is geschrokken van de brief van de staatssecretaris van 20 februari, omdat deze daarin is doorgedraafd in vergelijking met de afspraken die zijn gemaakt in het Besluit binnenvisserij. Daarin is zorgvuldig geregeld dat er Visstand-beheercommissies (VBC's) worden opgericht, waarin sport- en beroepsvissers de visstand in een bepaald gebied duurzaam beheren. De uitvoering van dat beleid ligt volgens mevrouw Van Ardenne nu op koers. Gelet op de ingewikkeldheid van de materie moet de sector nu even de tijd worden gegund. Wat zeker niet moet gebeuren, is dat de staatssecretaris van bovenaf alles wil gaan regelen. Bovendien is het ene visgebied het andere niet. Zij ziet liever dat de staatssecretaris zich met andere problemen bezighoudt, zoals bestrijding van de schaamteloze visstroperij, de lage visaalstand, vereenvoudiging van het verlenen van visaktes, vorming van VBC's enzovoorts. Zij vraagt aandacht voor de rol van de Organisatie voor de binnenvisserij (OVV) hierbij.

Het is mevrouw Van Ardenne opgevallen dat de staatssecretaris blijkbaar is geschrokken – dat leest zij uit de brief van 2 april – van de commotie die de brief van 20 februari teweeg heeft gebracht. In de brief van 2 april probeert de staatssecretaris namelijk de druk wat van de ketel te halen. Daarmee is haar dreigement om in te grijpen overigens niet van tafel, wat volgens mevrouw Van Ardenne wel zal moeten. Mevrouw Van Ardenne vat haar inbreng als volgt samen. Het voornemen om in te grijpen en het

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), Ter Veer (D66), voorzitter, Witteveen-Hevinga (PvdA), Feenstra (PvdA), Poppe (SP), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Stellingwerf (ChristenUnie), M. B. Vos (GroenLinks), Augusteijn-Esser (D66), Klein Molekamp (VVD), Passtoors (VVD), Th. A. M. Meijer (CDA), Hermann (GroenLinks), Geluk (VVD), Schreijer-Pierik (CDA), Atsma (CDA), Ross-van Dorp (CDA), Oplaat (VVD), Schoenmakers (PvdA), Udo (VVD), Herrebrugh (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Bolhuis (PvdA).

Piv. leden: Van Vliet (D66), Depla (PvdA), Ravestein (D66), Zijlstra (PvdA), Albayrak (PvdA), Kant (SP), Mosterd (CDA), Van Middelkoop (ChristenUnie), Van der Steenhoven (GroenLinks), Scheltema-de Nie (D66), Verbugt (VVD), Cornielje (VVD), Rietkerk (CDA), Pitstra (GroenLinks), Kamp (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Van Wijmen (CDA), Buijs (CDA), Weekers (VVD), Dijkema (PvdA), O.P.G. Vos (VVD), Te Veldhuis (VVD), Dijsselbloem (PvdA), Duivesteyn (PvdA).

splitsen van visrechten ongedaan te maken, moet van tafel. De druk moet van de ketel: wacht nu eens een paar jaar voordat de balans kan worden opgemaakt als het gaat om de samenwerking tussen sport- en beroepsvisserij in de VBC's. In de tussentijd moet een beleid worden vastgesteld dat recht doet aan de belangen en de verhoudingen tussen beroep en sport, en aan het belang van een natuurlijk visstand in de Nederlandse binnenwateren. De aandacht moet worden geconcentreerd op de bestrijding van visstroperij en andere uitwassen op de binnenwateren. Er moet een eenvoudig systeem worden gecreëerd voor het verlenen van visakten, ook voor de vrije hengelaar. Er moet voor worden gezorgd dat de OVB zich optimaal inspant om de VBC's te ondersteunen. In dat verband denkt zij aan een pilot.

De heer **Vos** (VVD) benadrukt dat hij tijdens de behandeling van het besluit in 1999 enkele kanttekeningen heeft geplaatst. Hij constateert, in april 2002 sterk het gevoel te hebben dat hij gelijk heeft gehad. Hoewel er wel iets is gebeurd, werkt het lang niet overal. Er zijn twee mogelijkheden: doordrukken, of nagaan wat er de oorzaak van is dat een en ander nog steeds niet goed draait. Er bestaat volgens de heer Vos nog steeds een groot wantrouwen tussen beroeps- en sportsector. Hij vraagt zich af of doordrukken, waarvoor de staatssecretaris kiest, verstandig is. Het moet volgens hem eerder worden gezocht in de randvoorwaarden. Zo is nog steeds niet duidelijk gedefinieerd wie eigenlijk beroepsvisser is. Verder is er geen aanlandregeling. Daarnaast is niet duidelijk welke vangstmethoden in het kader van de economische benutting te hanteren zijn. Ook als het gaat om stroperij is er nog weinig opgelost. De houding van de sportsector – in de huidige condities is het bijna niet mogelijk tot deals te komen – vindt de heer Vos daarom begrijpelijk. Hij roept de staatssecretaris op, echt te investeren in de randvoorwaarden en nodigt haar uit, aan te geven aan welke randvoorwaarden zij denkt. De heer Vos onderstreept dat 90% van de viswateren in particuliere handen is. Kan niet worden doorgeborduurd op die eigen verantwoordelijkheid van de sector? Dat zou ertoe kunnen leiden dat voor wateren die in particuliere handen zijn, geen visakte meer vereist is en dat de beroepssector in staat wordt gesteld quota te kopen. Hij heeft de aangehouden motie die hij samen met de heer Herrebrugh heeft ingediend destijds gemotiveerd met de stelling dat er een besluit moest worden genomen.

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66) meent dat de brief van de staatssecretaris van 20 februari de vlam in de pan heeft doen slaan. De commotie vindt zij zeer begrijpelijk. De vraag moet worden gesteld of de brief van 20 februari logisch was, na het besluit van 1999. Zij vindt de brief qua inhoud niet aansluiten bij het besluit uit 1999 en mist daarin het aspect, genoemd in Nederland natuurlijk, «dat een herziening van het binnenvisserijbeleid zodanig moet zijn dat de Nederlandse watersystemen weer een gezonde en natuurlijke visstand kunnen herbergen. Een kritische beschouwing van de huidige beroepsmatige bevissing dient daar deel van uit te maken.» De motie uit 2001 van de heren Herrebrugh en Vos is inmiddels vervallen. Mevrouw Augusteijn zou geen steun hebben verleend aan de motie als deze in stemming was gekomen. (De heer Van der Vlies vindt dat de motie-Herrebrugh/Vos wel degelijk nog bestaat.) Het visserijbeleid moet in zijn geheel ondergeschikt worden gemaakt aan het uitgangspunt van duurzame bevissing. In de brief van 20 februari wordt erg de nadruk gelegd op economische benutting. Economische benutting is prima, maar alleen waar dat kan. In de brief staat een «foute» zin over consensus. Die bestond en bestaat alleen over de vraag of tot economische benutting kan worden overgegaan. Niet economische benutting op zichzelf staat voorop, maar onderzoek naar de mogelijkheid en de wijze van economische benutting.

Mevrouw Augusteijn geeft aan dat de benadering van de Federatie Friesland van de sportvissers haar aanspreekt. Ruimte in de visstand is een essentiële voorwaarde om tot eventuele benutting over te gaan. Zij heeft begrepen dat al vergaande afspraken zijn gemaakt over de VBC's. Het door de staatssecretaris in de brief van 20 februari geuite dreigement spreekt mevrouw Augusteijn niet aan. Men moet er onderling uit kunnen komen. De proef, zoals voorgesteld door mevrouw Van Ardenne, vindt zij een goede benadering, zij het dat daarbij rekening moet worden gehouden met de volgende zes punten. Er moet rust komen onder belanghebbenden, het onderling vertrouwen moet worden hersteld, met spoed moeten goede beheersplannen worden opgesteld, de belangen van de sportvissers en van de beroepsvisserij moeten worden erkend, er moeten randvoorwaarden worden gedefinieerd, onder erkenning van het principe van duurzame bevissing, en er moet een uitermate goede controle door de overheid komen.

De heer **Herrebrugh** (PvdA) constateert dat er brede consensus bestaat over de wenselijkheid van onderzoek naar mogelijkheden om economische benutting gestalte te geven op basis van een aantal randvoorwaarden, waarvan de belangrijkste is dat er voldoende vis aanwezig moet zijn en blijven. Daartoe moet een visplan worden opgesteld. De staatssecretaris heeft uitvoering gegeven aan de brede consensus in de Kamer door aan te geven dat het beheer van de visrechten aan VBC's moet worden gedelegeerd. In een aantal gevallen zijn de VBC's overigens niet op de gewenste manier van de grond gekomen. Daartoe heeft de Kamer de staatssecretaris in de motie-Herrebrugh/Vos gevraagd daadkrachtig op te treden als sprake is van blokkades in de voortgang. De staatssecretaris heeft toegezegd dat te gaan doen; daarmee is de intentie van de motie door haar overgenomen. In de brief van 20 februari wordt een en ander verwoord. Hoewel daarover nog wel wat valt op te merken – er wordt soms erg hard invulling gegeven aan de wens van de Kamer en de adresering laat soms te wensen over – kan dus worden geconstateerd dat de staatssecretaris tegemoetkomt aan de wens, geuit in de meergenoemde motie.

Vervolgens besteedt de heer Herrebrugh aandacht aan de uitvoering van de motie. Daarbij zijn enige problemen ontstaan met het maatschappelijk draagvlak. In een aantal gevallen zijn de tegenstellingen tussen betrokkenen vergroot, waarbij men elkaar voor rotte vis heeft uitgescholden. De vraag is daarom of de uitvoering van het beleid verstandig wordt aangepakt. Hij constateert dat het in een aantal gevallen niet goed werkt. De brief van 2 april is in dat kader als een goede zet te beschouwen. De mail van de PvdA-fractie waarin het initiatief van de staatssecretaris wordt afgekeurd, moet volgens de heer Herrebrugh als niet-verzonden worden beschouwd.

De heer **Van der Vlies** (SGP) verwijst naar zijn aanvaarde motie waarin om een evaluatie van de splitsing van de visrechten wordt gevraagd. Het op grond hiervan opgestelde beleidsstandpunt is in de Kamer besproken, wat heeft geleid tot een politieke conclusie: waar mogelijk zou economische benutting van de schubvis mogelijk worden gemaakt. In dat proces was steeds duidelijk dat de sportvisserij iets zou moeten afstaan, zij het dat er goede randvoorwaarden zouden moeten worden gedefinieerd: een geaccordeerd beheersplan, instelling van VBC's, draagvlakcreatie enzovoorts. Toen bleek dat er hier en daar stagnatie was, is de Kamer «in de benen gekomen» om de staatssecretaris aan te zetten tot interventie. De Kamer heeft haar dus daartoe aangezet. Het moet nu eens over zijn met het wantrouwen over en weer.

De heer Van der Vlies meent dat er een beduidend verschil in toonzetting is tussen de brieven van 20 februari en 2 april. Hij is teleurgesteld over wat tussen die twee data is gebeurd. De brief van 2 april vindt hij helder:

onder een aantal wezenlijke randvoorwaarden zal economische benutting mogelijk worden gemaakt.

De heer **Stellingwerf** (ChristenUnie) vindt dat de staatssecretaris met haar brief van 20 februari in een aantal opzichten uitvoering heeft gegeven aan de wens van de Kamer. Zij is, met andere woorden, consistent bezig geweest. Is haar inzet in deze fase daarmee ook verstandig? De heer Stellingwerf kan niet doorzien op grond waarvan de staatssecretaris heeft geconstateerd dat sprake is van stagnatie en op grond waarvan zij de datum van 1 juni heeft genoemd. Gelet op de bijzonder heftige reacties van belanghebbenden heeft zij dezen nogal verrast. In de brief van 2 april getuigt de staatssecretaris van de wil om het overleg met de sector nieuw leven in te blazen. De reacties van belanghebbenden hebben bij de heer Stellingwerf geleid tot een wat meer genuanceerd denken over de wenselijkheid om de economische benutting van schubvisrechten in den brede met de beroepsvisserij te gaan delen. Op basis van wederzijds overleg kan tot overeenstemming worden gekomen, waarbij VBP's een cruciale rol spelen.

De heer Stellingwerf pleit ervoor de helderheid te vergroten door de beroepsvisserij het aanbod te doen dat men zich kan laten uitkopen uit het beroep, een soort tweede tranche, na de jaren zeventig. Het geld zou kunnen komen uit een beperkte prijsverhoging van de visaktes. De uitgekochte beroepsvisserij zouden in de controlerende en visstandbeheerders sfeer op het water werkzaam kunnen blijven. Dit kan leiden tot een doorbraak, tot het bieden van perspectief voor vissers die er anders mee ophouden, tot adequate controle tegen visstropen en tot minder druk op ecosystemen. De uitkoop zou primair gericht kunnen worden op de part-timers.

De heer **Poppe** (SP) heeft begrepen dat veel sportvissers bang zijn straks achter het net te vissen, wat ook wel begrijpelijk is. Toch zijn er ook ex-sportvissers die een grijpstuiver bijverdienen met vissen op vissoorten waarop de beroepsvisserij niet mogen vissen. De beroepsvisserij is overigens een marginale bedrijfstak. In de «herstellende» brief van 2 april wordt onder andere gesproken over wezenlijke randvoorwaarden, maar de heer Poppe weet niet precies wat daarmee wordt bedoeld. Gaat het dan over quotering en/of te benutten middelen? Vooral het niet-selectief vissen beschouwt hij als een probleem. Het moet afgelopen zijn met «sportvissen» op snoekbaars om een grijpstuiver bij te verdienen; daarop moet beter worden gecontroleerd.

De heer Poppe stelt vervolgens voor, de VBC's ontheffing van ontsplitsing voor bepaalde overheersende vissoorten te verlenen, welke vissoorten dan gequoteerd door de beroepsvisserij uit het water moeten worden gehaald. Een en ander moet in goed overleg met de sportvisserij gebeuren. Hij is op dit moment absoluut geen voorstander van de plannen van de staatssecretaris.

De heer **Pitstra** (GroenLinks) constateert dat er veel wantrouwen tussen vissers en «Den Haag» bestaat, welk wantrouwen ten dele is gebaseerd op misverstanden. De staatssecretaris heeft zich te veel laten opjatten door de motie-Herrebrugh/Vos, een motie waarin heel eenzijdig wordt opgekomen voor de binnenvisserij. Alles is volgens hem ontstaan door een verkeerde analyse. Is de staatssecretaris het daarmee eens? De heer Pitstra benadrukt dat GroenLinks het beleidsbesluit binnenvisserij heeft gesteund, met name de doelstelling gericht op een duurzame en natuurlijke visstand en vandaaruit een verantwoord economisch gebruik van schubvis. Het woord «verantwoord» is overigens uit de brieven van de staatssecretaris verdwenen. Economische benutting moet ondergeschikt worden gemaakt aan ecologische doelstellingen. Deelt de staatssecretaris dat uitgangspunt?

De heer Pitstra benadrukt dat het om een zeer kleine sector gaat. Hoeveel binnenvissers zijn er eigenlijk precies? Wat vindt de staatssecretaris van het saneren van de binnenvisserij, zoals geopperd door de heer Herrebrugh? Over welke instrumenten beschikt de staatssecretaris om de economische benutting op te leggen? Wat gebeurt er als het model van Witteveen en Bos niet aanvullend is op het OVB-model? Hij is voorstander van het opnemen van Rijkswaterstaat in de VBC's en van bindende arbitrage. Neemt de staatssecretaris de in mailtjes en brieven genoemde wantoestanden serieus en, zo ja, wat gaat zij daaraan doen?

Het antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** onderstreept dat het beleidsbesluit binnenvisserij, uit 1999, heel nadrukkelijk op de staatsbinnenwateren ruimte schept voor recreatieve en beroepsmatige benutting van de gehele visstand, als de situatie rond de visstand dat toelaat. Verder staat daarin: indien na twee jaar blijkt dat sport- en beroepsbinnenvisserij niet in staat blijken te zijn hierin tot overeenstemming te komen, zal het Rijk hiertoe voorzieningen treffen. Hierbij wordt vooral gedacht aan onafhankelijke bindende arbitrage en/of het opnemen van criteria omtrent benutting van de visstand in het begrip «doelmatigheid». Van het begin af aan heeft de staatssecretaris erkend dat voor dit proces tijd nodig is. Zij vindt het wat wrang dat haar nu wordt verweten te zijn doorgedraafd, terwijl de Kamer in 1999 kamerbreed een motie heeft aangenomen waarin de regering wordt verzocht, de Kamer reeds binnen een jaar te informeren. In het verslag van de vergadering uit 1999 zegt mevrouw Van Ardenne dat het tijd wordt voor een ander beleid, terwijl zij de staatssecretaris steunt in haar voornemen om in de toekomst af te zien van de splitsing van schub- en aalvisrechten. Mevrouw Van Ardenne vindt, alweer volgens dat verslag, de gekozen termijn wel wat erg lang. De heer Ter Veer vindt volgens het verslag dat moet worden gestreefd naar versterking van de inderdaad niet rooskleurige positie van de beroepsbinnenvisserij. Hij is het eens met het streven naar het doen teloorgaan van de splitsing van de visrechten. De staatssecretaris benadrukt nu dat de Kamer wel degelijk is geïnformeerd, onder andere via voortgangsrapportages.

In november 2001 zijn over dit onderwerp twee moties ingediend. De staatssecretaris is het niet eens met de stellingname van mevrouw Augusteijn over de motie-Herrebrugh/Vos, als zou deze niet meer bestaan. Op grond van de discussie over die moties kon de staatssecretaris constateren dat er kamerbrede consensus bestaat over het feit dat de splitsing van de rechten van schub- en aalvis ongedaan moet worden gemaakt, en dat daarmee haast moet worden gemaakt. In november 2001 is daarbij geconstateerd dat «de gereedschapskist leeg is». De staatssecretaris daagt vervolgens de commissieleden die kritiek hebben op de toon van de brief van 20 februari uit, dat met concrete voorbeelden aan te tonen. Zij begrijpt absoluut niet waarom door die brief de vlam in de pan is geslagen, aangezien er volgens haar geen onvertogen woord in staat. De datum van 1 juni is gekozen in goed overleg met de Kamer. De staatssecretaris is het geheel eens met het citaat uit de brief van Nederland natuurlijk. Niet voor niets is het beleidsplan gekoppeld aan de totstandkoming van VBP's en aan het werk van de VBC's. In de brief van 20 februari staat onder andere dat een belangrijke randvoorwaarde is dat de economische benutting op duurzame wijze plaatsvindt.

In de brief van 2 april zijn, zij het erg kort, enkele wezenlijke randvoorwaarden aangestipt. Daarbij wordt gedacht aan een duurzaam visstandbeheer, duidelijkheid over wat gevangen mag worden, een systeemeigen visstand, het tegengaan van ongewenste bijvangsten enzovoorts. Aan de definiëring van het begrip «beroepsvisser» wordt momenteel gewerkt. De staatssecretaris concludeert dat zij zich slechts heeft gehouden aan gemaakte afspraken met het parlement, en dat uit de ontstane commotie

blijkt dat geen goede communicatie heeft plaatsgevonden met belanghebbers. De brief van 2 april is geschreven met het oog op de maatschappelijke werkelijkheid. Wat de staatssecretaris betreft, blijft het beleid gewoon staan, zij het alleen in situaties waarin dat kan. De laatste tijd is er al veel gedaan aan het tegengaan van visstoperij.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Van Ardenne-van der Hoeven** (CDA) meent dat de staatssecretaris in dit overleg een redelijke toon heeft aangeslagen, zonder overigens te zeggen dat zij dat anders niet doet. De commotie is voor een groot deel ontstaan door de eerste brief. Zij vindt het verstandig dat de staatssecretaris nu even gas terugneemt. Mevrouw Van Ardenne is het niet eens met de uitspraak van de staatssecretaris dat de Kamer volledig is geïnformeerd over de stand van zaken rond de VBC's.

De heer **Vos** (VVD) stelt vast dat «de beuk van de baan is», en dat er nu wordt gekeken naar de randvoorwaarden op grond waarvan economische benutting redelijkerwijs mogelijk is. Hij hoopt over een half jaar te horen wat het nader overleg heeft opgeleverd. Hij vindt het uitstekend dat de staatssecretaris gaat werken aan het wegnemen van het wantrouwen tussen sport- en beroepsvissers.

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66) vindt dat het tweede deel van de beantwoording van de staatssecretaris getuigt van redelijkheid, wat ook geldt voor de brief van 2 april. Niet vergeten mag worden dat er een ontvanger en een zender zijn.

De heer **Herrebrugh** (PvdA) beaamt de geschiedkundige opsomming van de staatssecretaris. De beuk is er nu inderdaad van af.

De heer **Van der Vlies** (SGP) meent dat het historisch overzicht van de staatssecretaris correct was. De brief van 20 februari is conform de wens van de Kamer. Hij hoopt van ganser harte dat het aanvullende OVB-model de consensus kan smeden.

De heer **Stellingwerf** (ChristenUnie) vindt dat de staatssecretaris terecht de puntjes op de procedurele «i» heeft gezet. Zij heeft uitgevoerd wat de Kamer wilde. De afgelopen weken is hij tot een wat genuanceerder oordeel over deze materie gekomen.

De heer **Pitstra** (GroenLinks) meent dat staatssecretaris en Kamer in het zicht van de verkiezingen zijn gebogen voor de maatschappelijke werkelijkheid. Behalve electoraal is dat ook voor de visstand verstandig.

De **staatssecretaris** zegt dat er al een afspraak is gemaakt voor overleg met de sector. In een aantal VBC's heeft Rijkswaterstaat al zitting. Mevrouw Van Ardenne wordt geadviseerd overleg te voeren met haar collega-woordvoerder, om te weten te komen dat er in mei 2001 een rapportage naar de Kamer is gestuurd. De suggesties van de heer Vos laat zij nog even «hangen», omdat daarmee te veel overhoop wordt gehaald. Wel is zij van mening dat daar te zijner tijd naar moet worden gekeken. De vraag van de heer Stellingwerf over uitkopen beantwoordt de staatssecretaris als volgt: op het moment dat er in een bepaalde sector reden is om te gaan saneren, zijn daarvoor regelingen te treffen. Nadenken over zo'n regeling wil de staatssecretaris doen, maar dan wel op verzoek van de sector zelf. De vraag van mevrouw Van Ardenne over een proef beantwoordt de staatssecretaris als volgt: diverse VBC's houden zich daarmee

al bezig. Het is niet zo dat er overal en te allen tijde in alle VBC's economische benutting moet gaan plaatsvinden.

De voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
Ter Veer

De griffier van de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
De Lange